

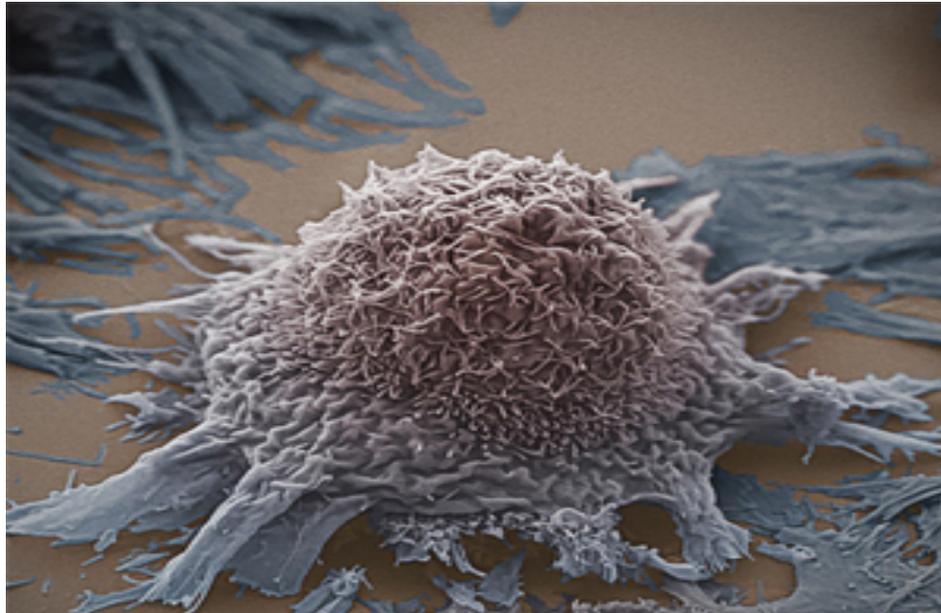
Pretrkanost tumorskih celic pri iskanju rezervnih poti migracije in invazije

Janko Kos

**Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani
Inštitut Jožef Stefan, Odsek za biotehnologijo**

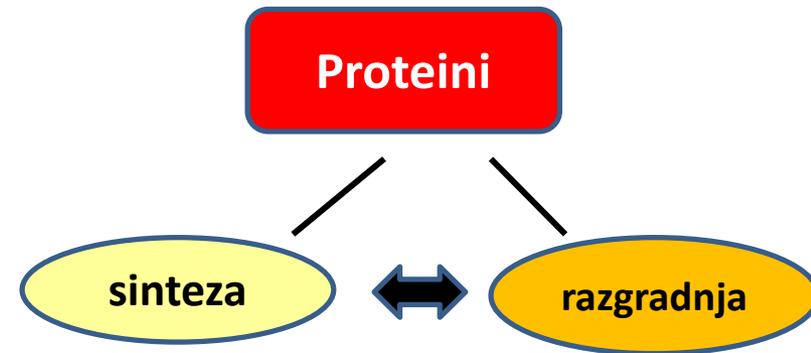
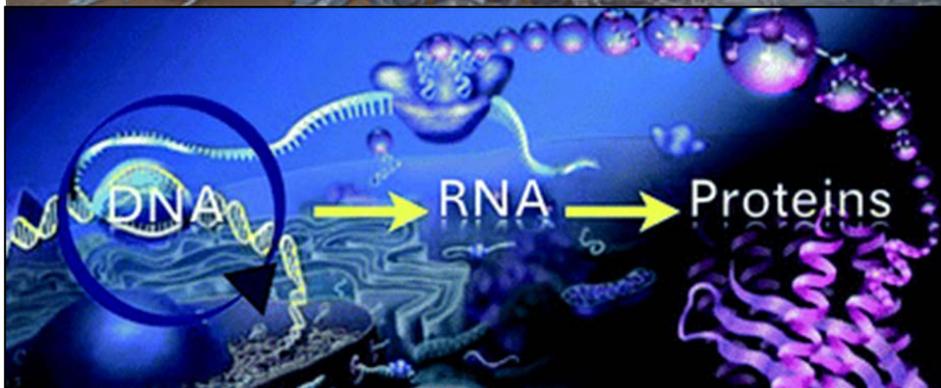

Celica – osnovna enota življenja

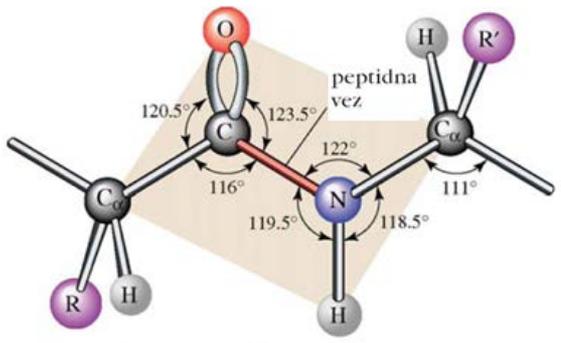
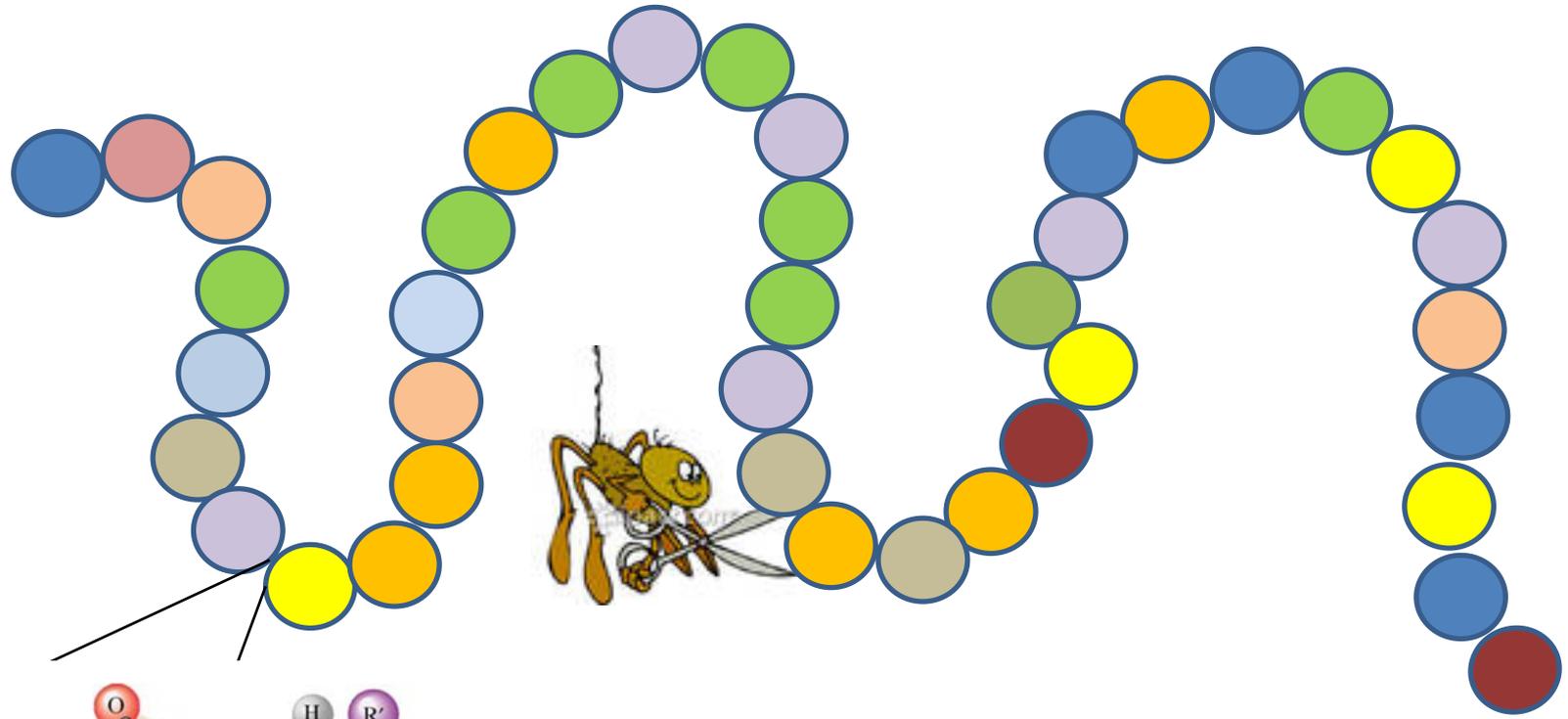

-Nad 20.000 genov,
ki kodirajo proteine
(1,5% genoma)

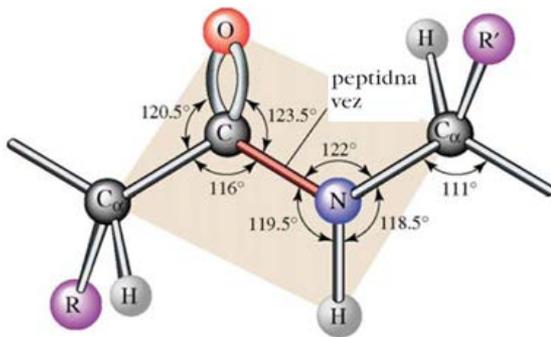
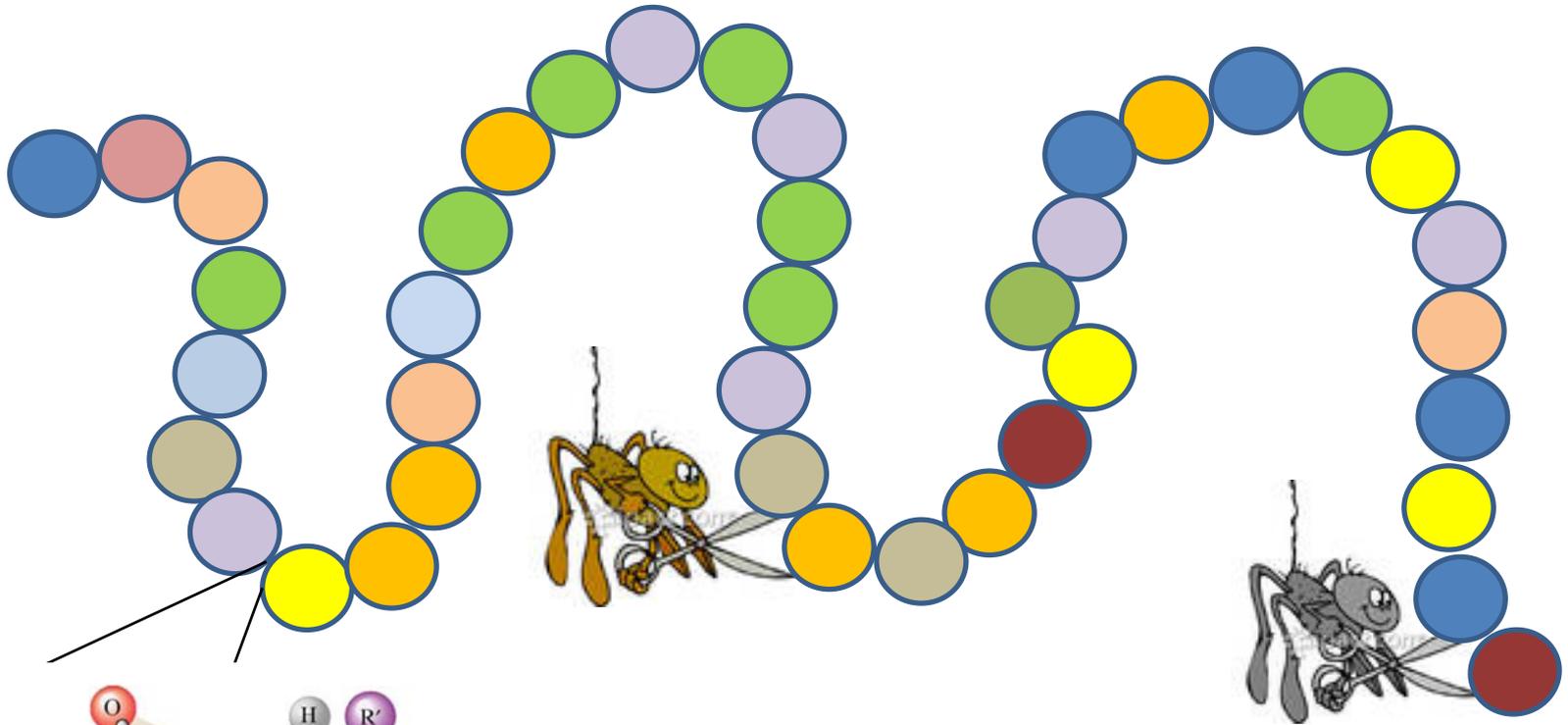
- Proteini izvajajo celične
dejavnosti (molekule
življenja)

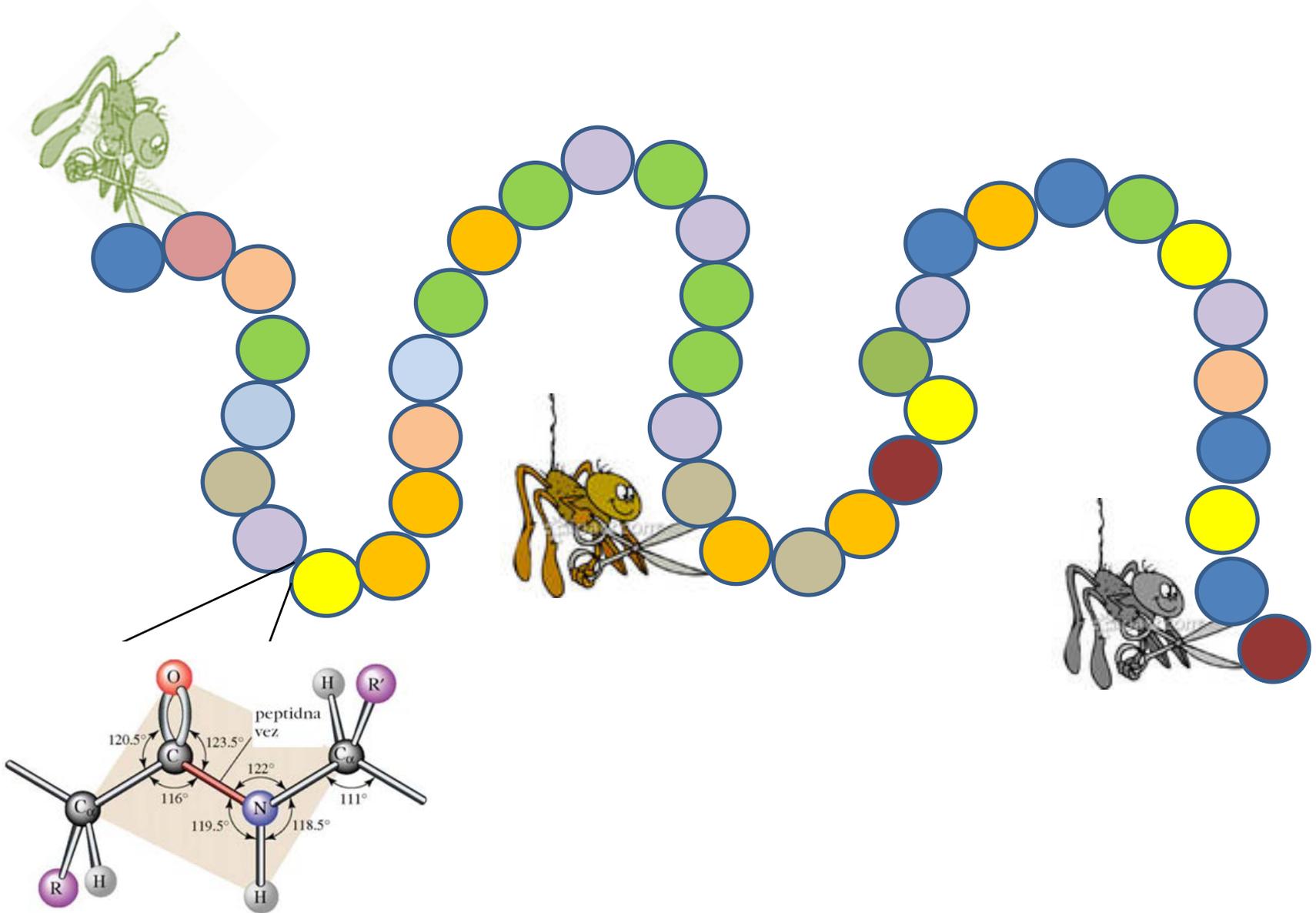
Proteolizni encimi razgrajujejo peptidno vez

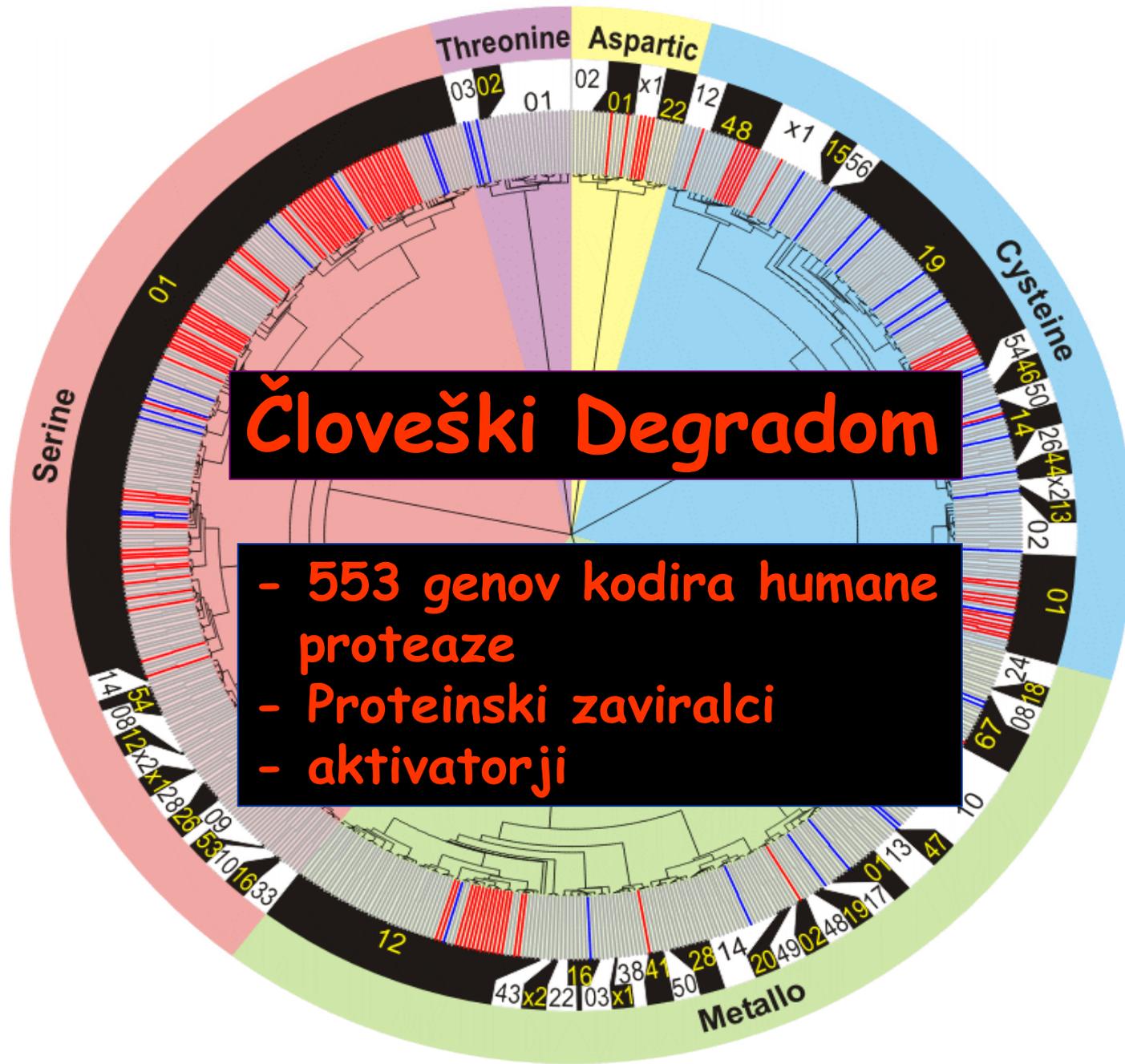

Proteolizni encimi razgrajujejo peptidno vez

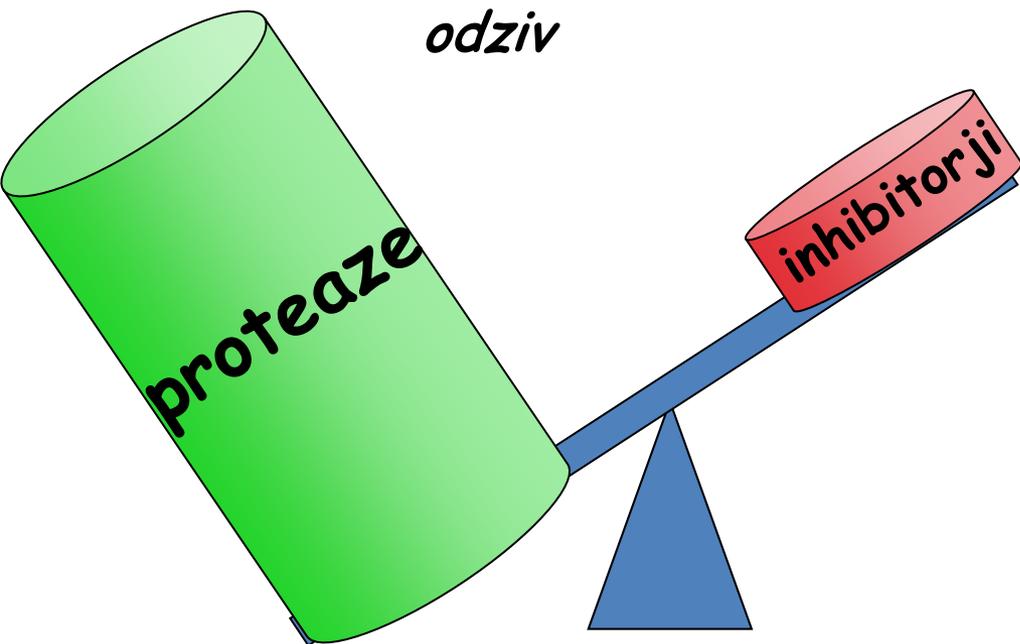
Proteolizni encimi razgrajujejo peptidno vez

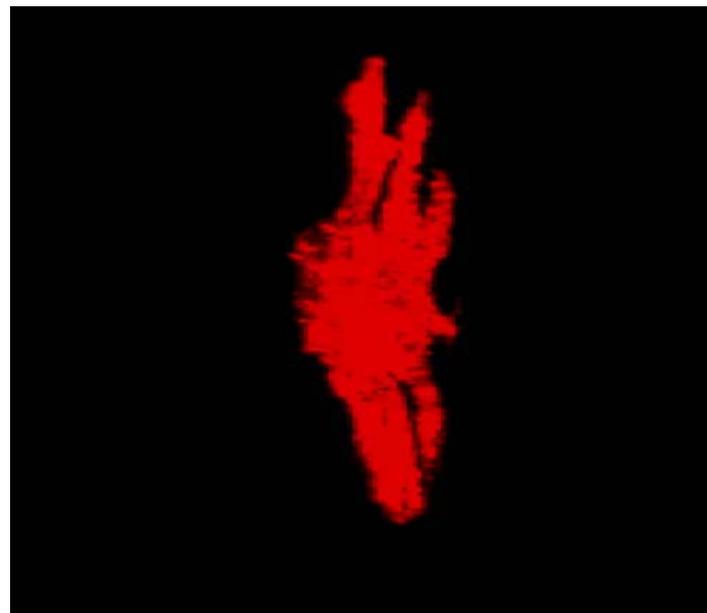

Porušeno proteolitsko ravnotežje v tumorski celici

Celični cikel
Proliferacija
Apoptoza
Protitumorski imunski odziv

Tumorske celice

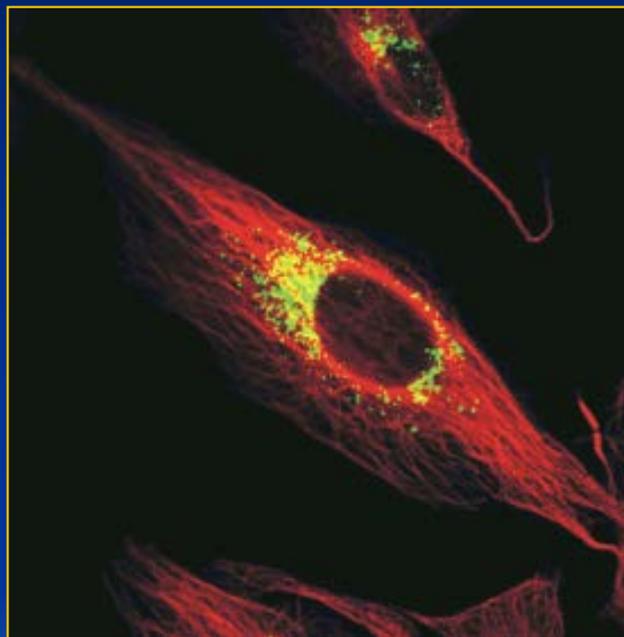

Povečana aktivnost katepsina B

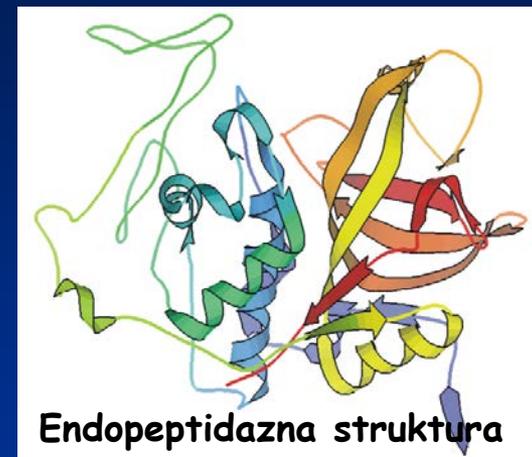
Katepsin B - proteaza, ki pospešuje napredovanje raka

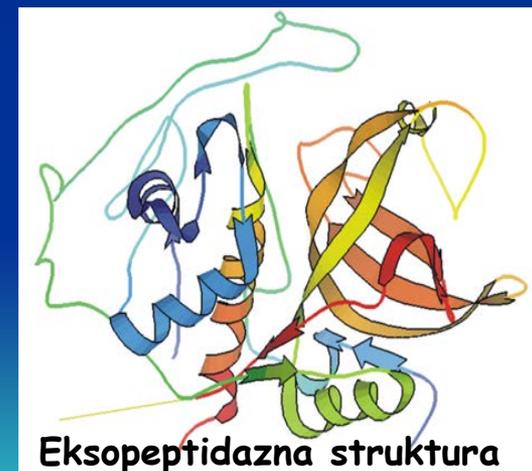
Elektronska mikroskopija katepsina B v normalnih celicah

Katepsin B v celicah HUVEC

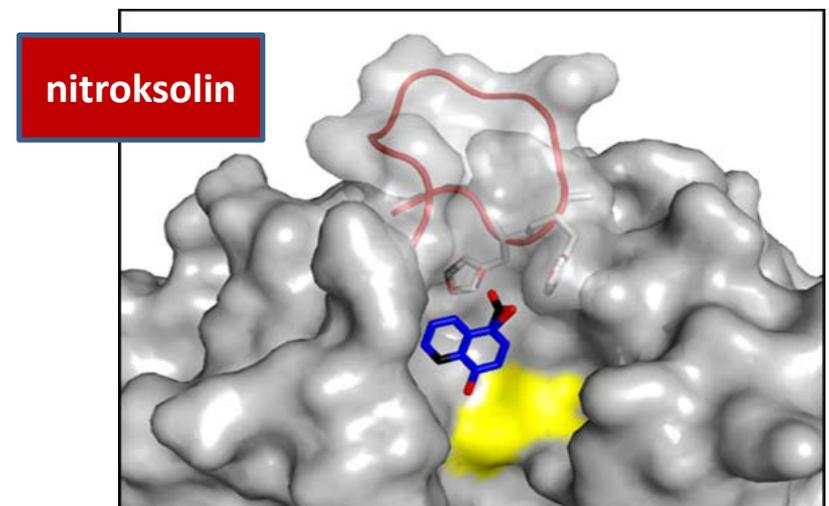
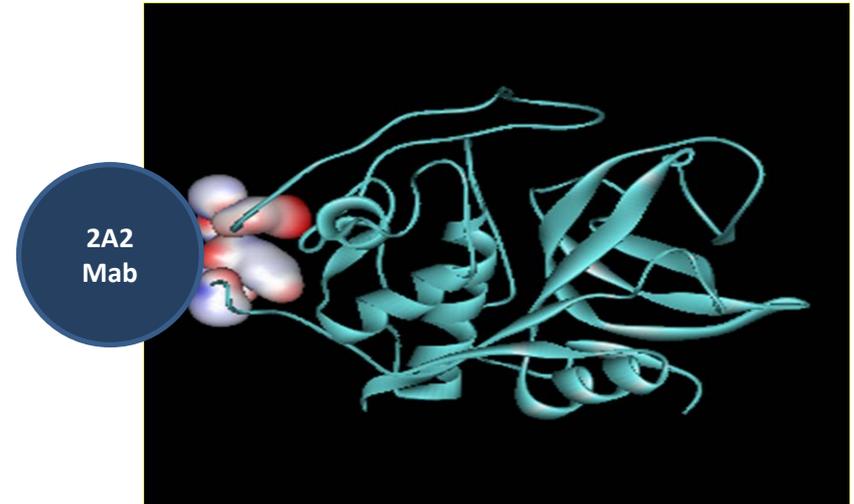
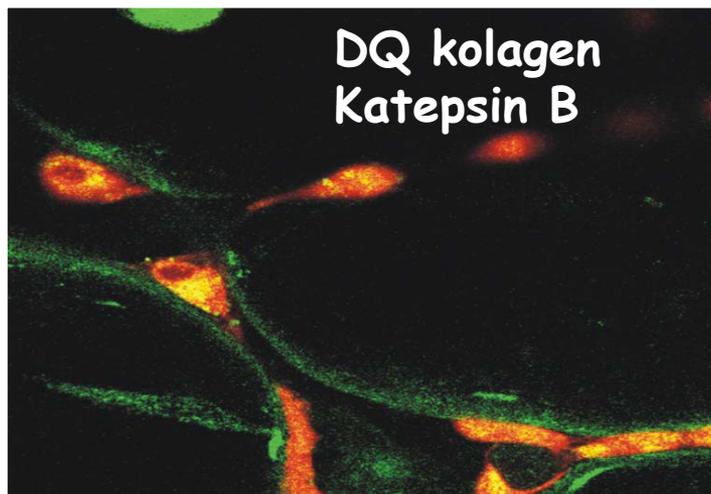
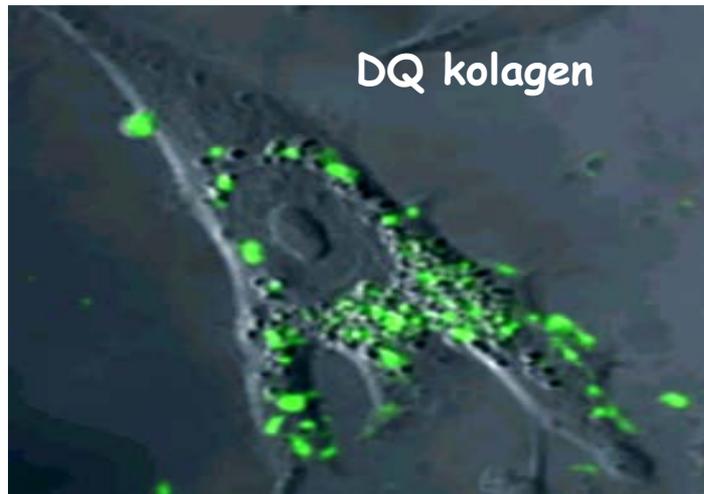

Endopeptidazna struktura

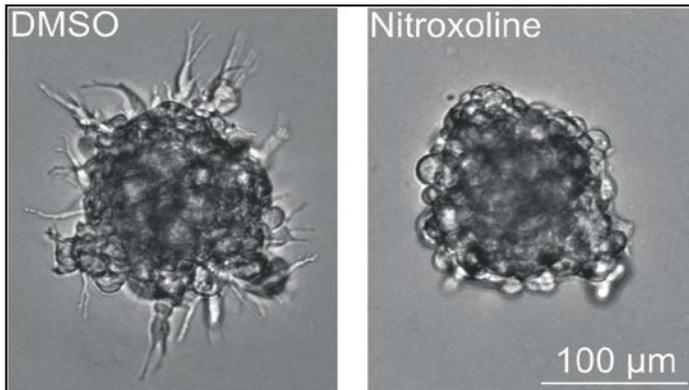
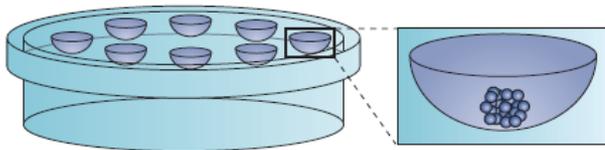
Eksopeptidazna struktura

Katepsin B razgrajuje zunajcelični matriks, kar vodi do migracije, invazije in metastaziranja tumorskih celic

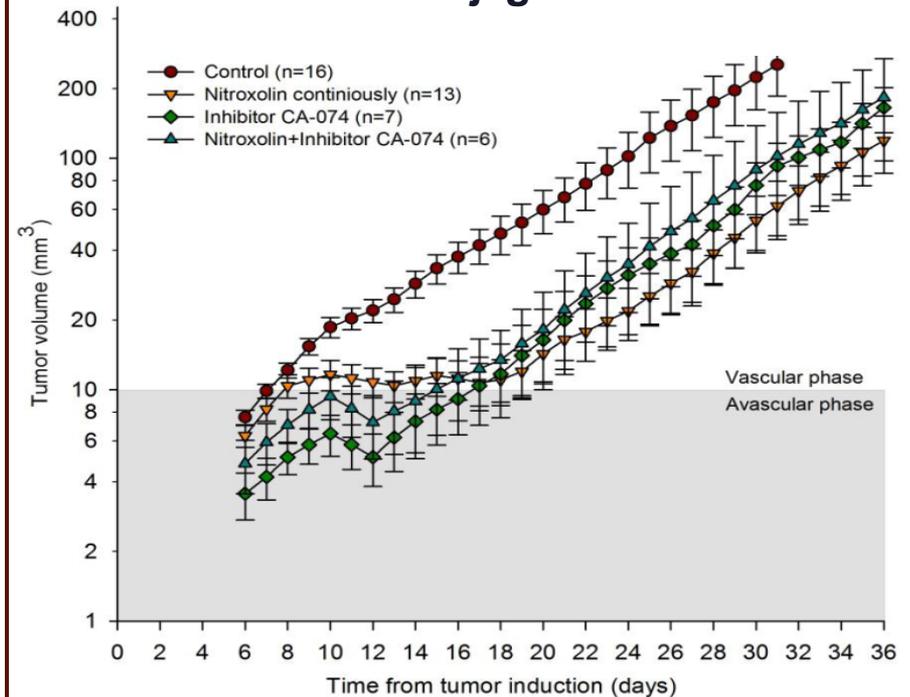

Nitroksolin zavre rast in metastaziranje tumorjev in vitro in in vivo

3D *in vitro* model tumorske invazije

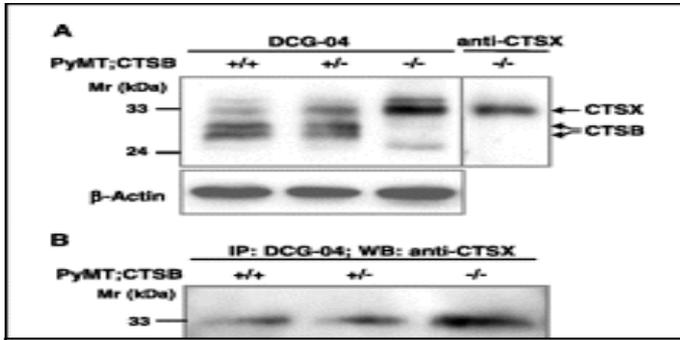

LPB model mišjega fibrosarkoma

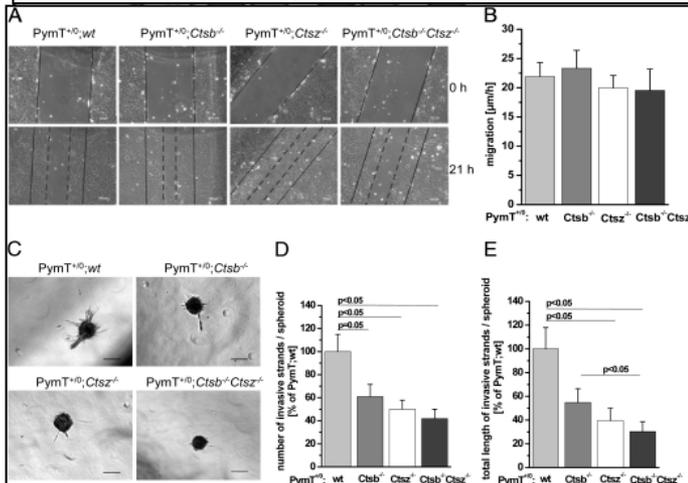
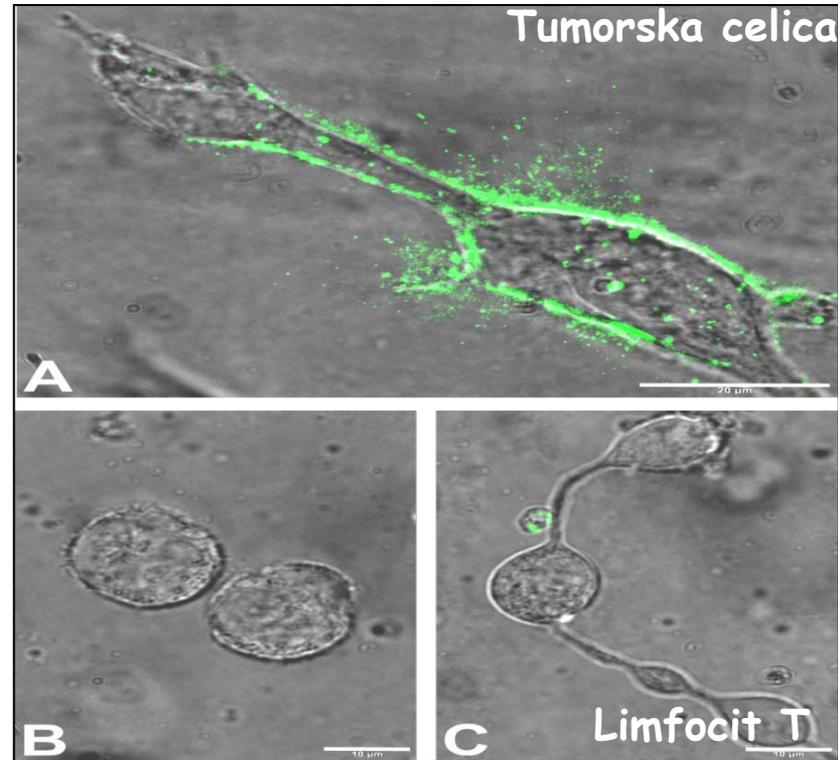

Resistenca tumorskih celic na zmanjšanje aktivnosti katepsina B

Povečano izražanje katepsina X!

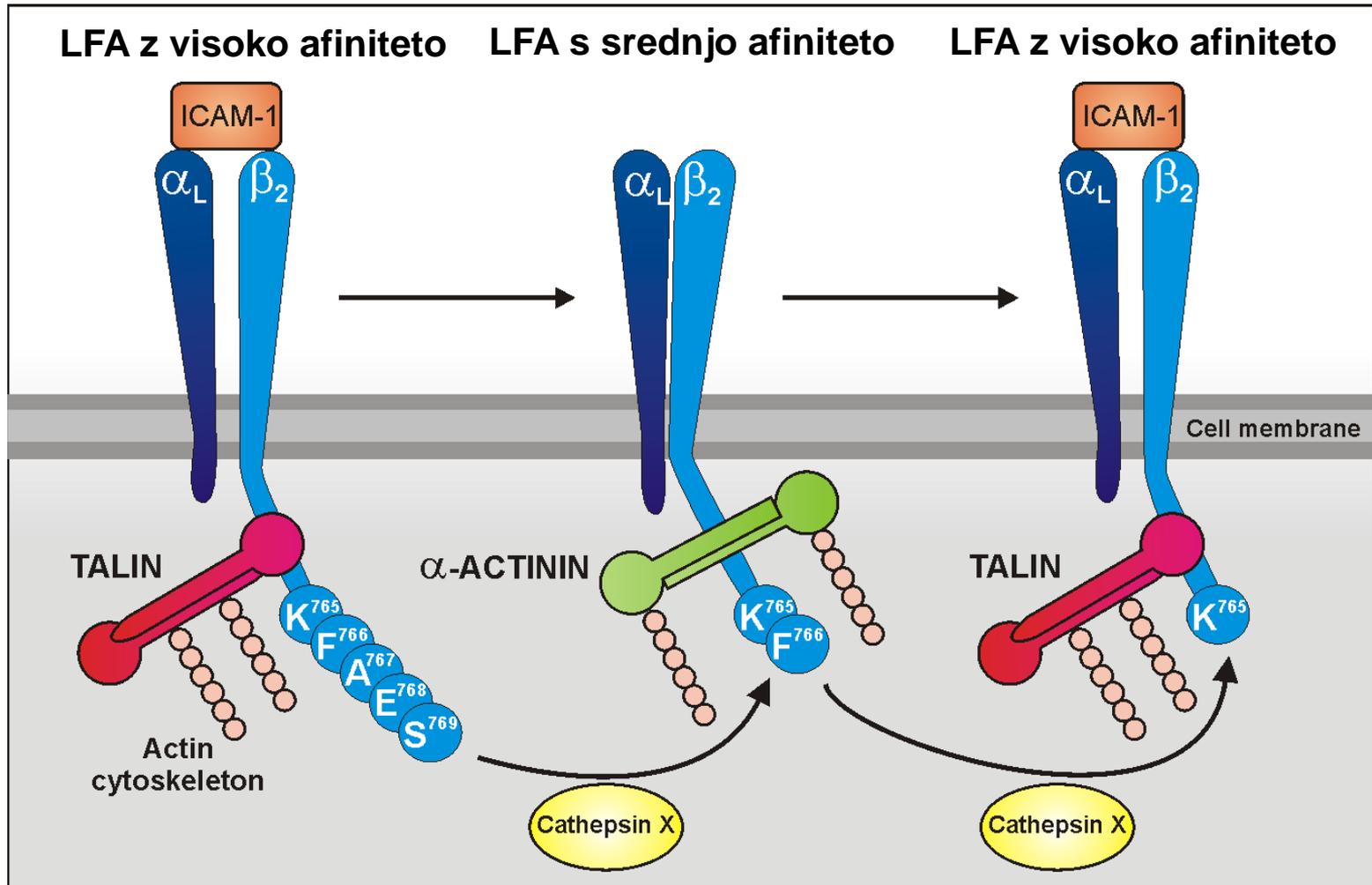

Vasiljeva et al., Cancer Res. 2006

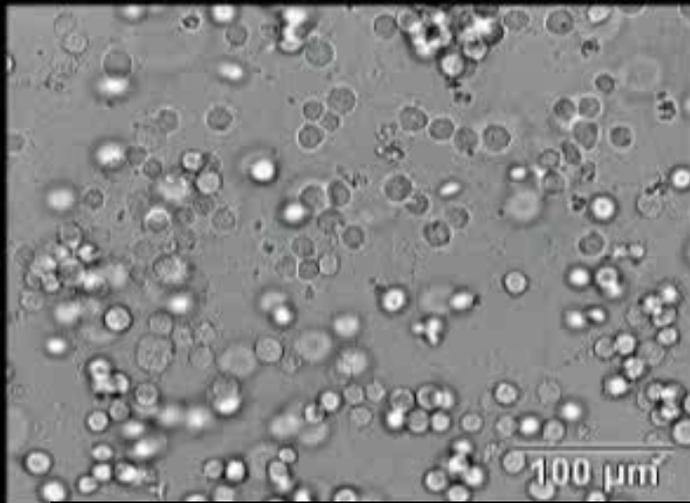
Sevenich et al., PNAS 2010

Katepsin X razgrajuje beta-2 verigo integrinskih receptorjev

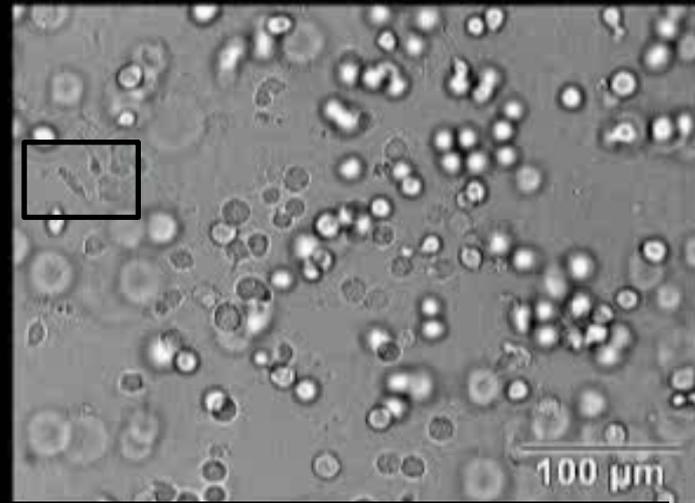

Katepsin X, nadizražen v limfocitih T

MATRIGEL

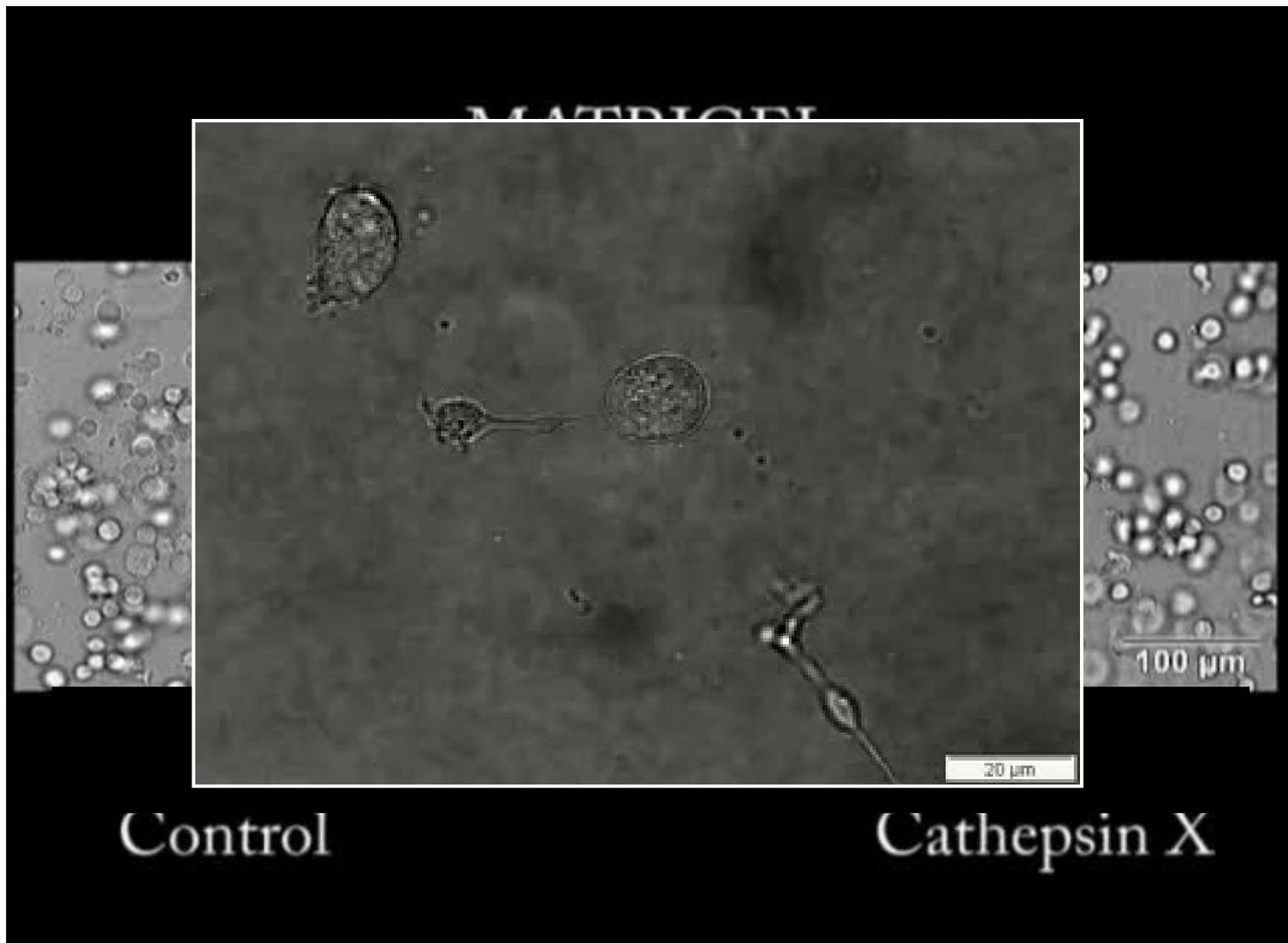

Control

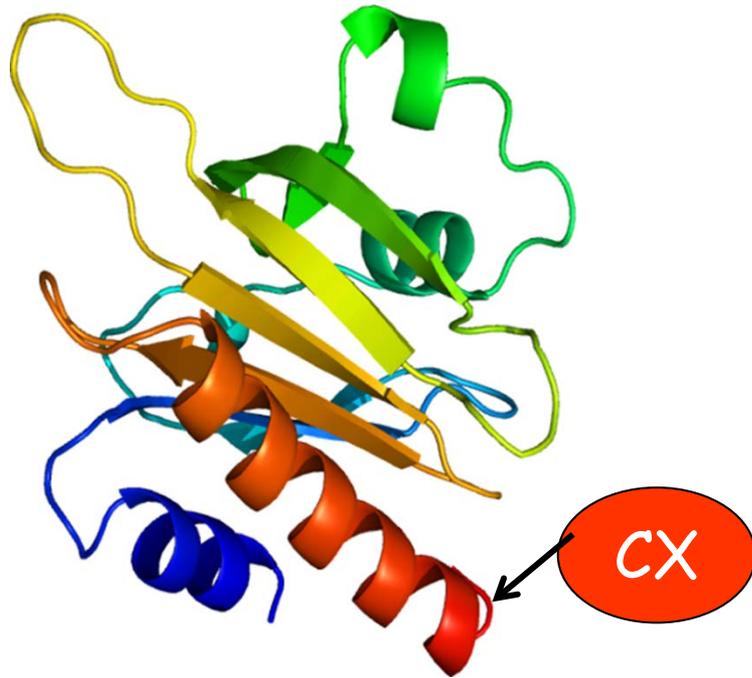

Cathepsin X

Katepsin X, nadizražen v limfocitih T

Katepsin X cepi profilin 1

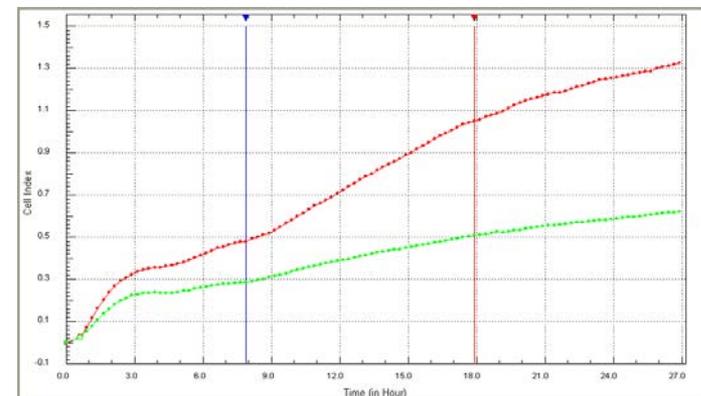
Poly-L-proline vezavno mesto (klatrin, huntingtin, PI - fosfoinozididi)

Vezava ligandov prepreči migracijo tumorskih celic.

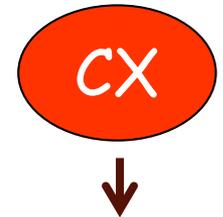
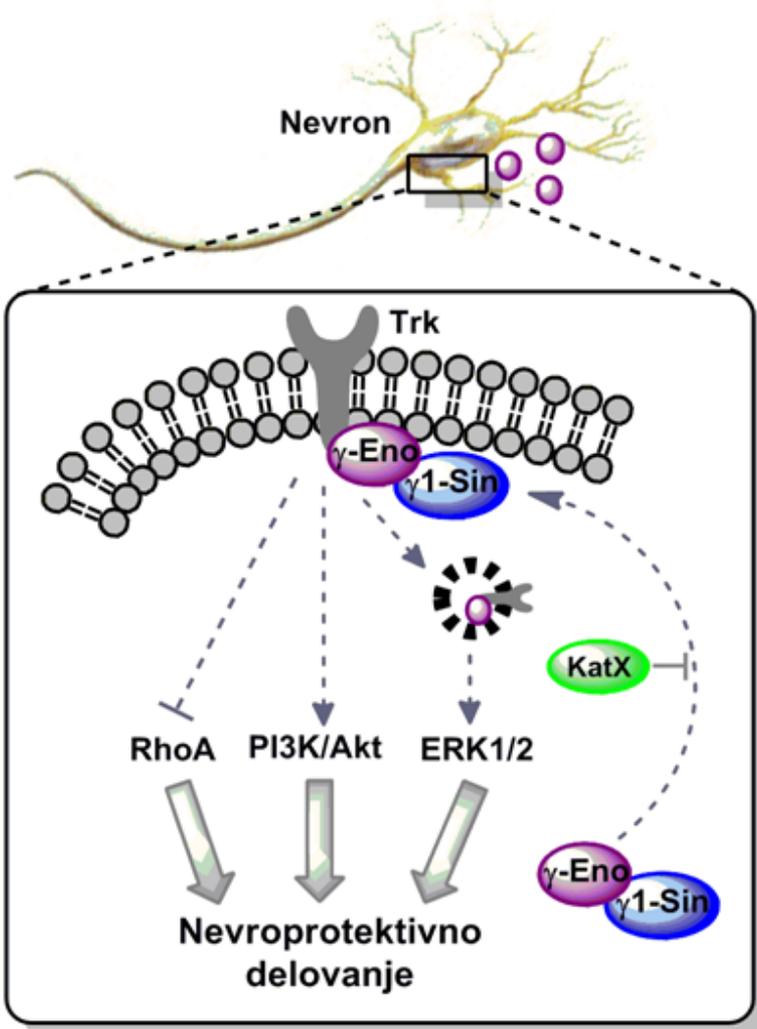
Tumorski supresorski protein
Uravnava delovanje aktina.

Katepsin X s cepitvijo
poveča migracijo tumorskih celic

Inhibitor katepsina X AMS36
zmanjša migracijo PC3 celic

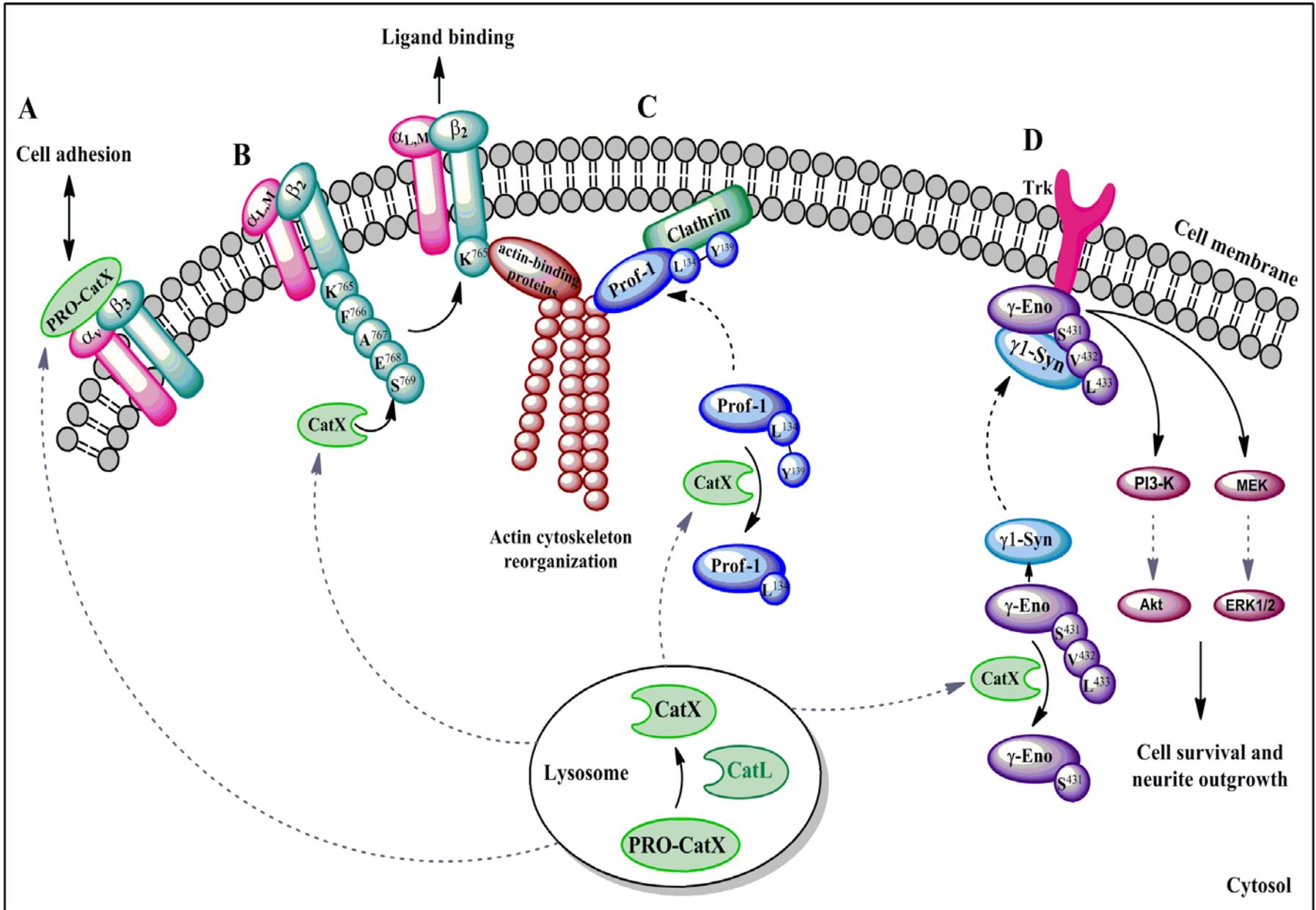

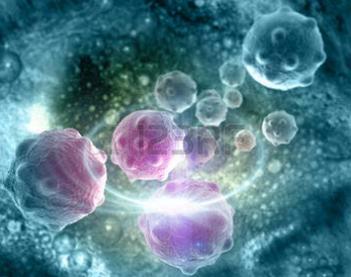
Katepsin X cepi gama enolazo

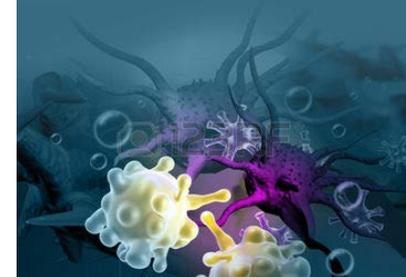
γ -enolaza..DEARFAGHNFRNPSVL

- C konec gama enolaze poseduje dodatno aktivno mesto, ki povečuje preživetje nevronskih celic in nevroitogenezo celic
- V tumorskih celicah enolaza pospešuje presnovo glukoze v anaerobni in aerobni glikolizi (predzadnja stopnja - fosfoglicerat v fosfoenolpiruvat) (**Warburgov efekt**)

Zaključki

- **Vzrok za rezistenco tumorskih celic na zaviralce aktivnosti katepsina B je povečano izražanje in aktivnost sorodne karboksipeptidaze katepsina X.**
- **Mehanizmi promocije raka so pri katepsinu X drugačni kot pri katepsinu B, rezultati pa podobni, to je povečana migracija, invazivnost in metastaziranje tumorskih celic. Katepsin X je dejavnik mezenhimsko –ameboidnega prehoda (MAT) tumorskih celic.**
- **Specifični zaviralci katepsina X lahko zmanjšajo napredovanje raka, zmanjšajo prekomerni imunski odziv in delujejo protektivno na nevronske celice.**

Fakulteta za farmacijo

Univerza v Ljubljani

Anja Pišlar

Tjaša Vižin

Zala Jevnikar

Nataša Obermajer

Bojan Doljak

Urša Pečar Fonovič

Bojana Mirković

Ana Mitrović

Matija Rojnik

Stanislav Gabec

Izidor Sosič

Nace Zidar

Institut Jožef Stefan

Špela Magister

Jerica Sabotič

Milica Perišić Nanut

Simon Žurga

Mateja Prunk

Boris Turk

Olga Vasiljeva

Marko Fonovič

Stanford University, Stanford

Matt Bogyo

A.M. Sadaghiani

UCLA, Los Angeles

Anahid Jewett

ARRS program: P4-0127:

Farmaceutvska biotehnologija: znanost
za zdravje

ARRS projekti: J4-4123, J4-5529

EU projekti CancerDegradome,
NanoPhoto